



TEREMTÉSVÉDELMI
KERESZTÚT



TEREMTÉSVÉDELMI KERESZTÚT



Bevezetés



mi a legalapvetőbb és a legkézenfekvőbb, azzal szoktunk a legkevesebbet törődni. A filozófusok szerint „létfelajátásban” élünk, és a létezésre magára kellene újra és újra rákérdeznünk. Jézus Krisztus minden kor emberét a szeretet Istenével akarja újra élő kapcsolatba hozni: azzal, akiben mindnyájan „élünk, mozgunk és vagyunk” (vö ApCsel 17, 24).

Figyelmünk középpontjába kellene állítanunk teremtett voltunkat: az ember és környezete teremtettségét, mégpedig a Jézustól tanult szeretet szemével nézve.

Ahhoz, hogy az emberiség útja elkanyarodjon a fenyegető szakadékoktól, melyek felé rohanni látszik – , meg kell tanulnunk újra harmóniában élni Isten teremtett világával. És meg kell tanulnunk jól viselni ennek a teremtettségnek a felelősségét is – mert a teremtmények között mi, emberek felelősséget hordozók vagyunk.



Jézus az Ő Titokzatos testében az egyházban ma is átéli a keresztutat. A teremtett világ szenvedésében találkozhatunk az Ő szenvedésével. Szeretnénk Cirenei Simonként, Veronikaként ott lenni. Miért tesszük ezt? Amikor mi, keresztények természetvédelemről beszélünk, nem egyfajta új keresztény zöld mozgalom nevében tesszük ezt. A természetvédelem az Isten által teremtett egésztest jelenti, melyben benne vannak az élőlények, benne van a Föld, a levegő, a talaj, a víz védelme is, de beletartozik az életet vezérlő isteni törvények megtartása is. Így az előbb említett emberi méltóság, a család védelme, a házasság szentsége, az élet védelme, a helyesen értelmezett szexualitás stb. Az isteni törvényeknek – amiket nevezhetünk természeti törvényeknek is – a tiszteletben tartása.



I. Jézust halálra ítélik



gyre többet halljuk: a teremtett világ válságban van. Válságban van a természeti, de az emberi világ is. Lehetséges lenne, hogy mindössze három évtized múlva tényleg véget ér az emberi civilizáció?

És lehetséges, hogy mindennek oka nagy részben tényleg mi vagyunk? az oktalanságunk, önzésünk, közömbösségünk, figyelmetlenségünk?

Pedig Isten azzal helyezte az embert az Édenbe, hogy művelje és őrizze azt. Bölcs uralkodónak, gondos gazdának kellene lennünk, nem pedig zsarnoknak, aki boldogsága és boldogulása, folytonos gazdagodása és gyarapodása kedvéért kizsákmányolja a természetet és embertársait egyaránt.

Az első emberpár azért űzetett ki az Éden kertjéből, mert engedve a kísértésnek evett a tiltott gyümölcsből. Most úgy tűnik, mi is kiűzetünk a saját kertünkből, amit otthonunknak ismertünk.

Mert mi sem hallgattunk a jó szóra.

Nem tehetünk úgy, mintha nem figyelmeztettek volna épp elégszer: életmódunknak, vágyaink kielégítésének súlyos következményei lesznek. Figyelmeztettek épp elegenden és épp elégszer.

De oly könnyű ezeket a figyelmeztetéseket elengedni a fülünk mellett. Oly könnyű kibújni a felelősség alól, vagy épp másokra mutogatni.


De örökön örökké nem bújhatunk ki a felelősség alól. A teremtett világ elleni vétkeinkért Isten előtt felelősséggel tartozunk. Merjük vállalni őket, be merjük ismerni őket?

Alá merjük vetni magunkat az ítéletnek?

Krisztus a mi bűneink miatt került Pilátus elé. Oda merünk állni mellé? Könyörülj rajtunk Uram!





„kessé tette bölcsessége remekműveit, aki öröktől fogva örökké van. Nincs ahhoz sem hozzátenni, sem attól elvenni való, és nem szorul ő senki tanácsára. Mily gyönyörű minden műve, pedig csak szikrányi az, amit látni lehet!” (Sir 42, 21-22)

Isten úgy teremtette meg a Földet, hogy abban mindennek megvan a maga helye, a sokféle élőlény egy-egy helyen jól működő életközösségeket alkot. Az ember azonban a gazdagság reménye és azonnali céljai elérése érdekében kifosztja a Föld erőforrásait. (Laudato si alapján)

Ennek következtében a jól működő természeti rendszerek kénytelenek „vállukra venni” a terheket, amiket rájuk rakunk: többek között a szennyezéseket, erdőirtásokat, hegyek elbányászását, monokultúrákat, vegyszereket, erdőtüzeket. Tevékenységünk során fajok sokasága tűnik el, gyakran olyanok, amiknek az egyensúly fenntartásában nagy szerepük lenne – de még csak




II. Jézus vállára veszi a keresztet

a létezésükről sem tudtunk, mint egyes rovarok, gombák vagy algák. Mivel jól megalkotott rendszerekről van szó, sokáig tudják vinni a terhet, de közel állunk már a tűréshatárhoz. Egy hasonlat szerint olyanok vagyunk, mint akik egy gigantikus Jenga játékot játszanak... Már nagyon sok fakockát kiszedtünk a rendszerből és bármikor eljuthatunk odáig, hogy a következő kocka kiszedésével összeomlik a torony – azaz Földünk nem képes már elviselni a terheket, amiket rárakunk...



III. Jézus elesik a kereszttel

„ szentírás kijelenti, hogy Isten „kezdetben” úgy tervezte meg az emberiséget, hogy az együttműködjön a természeti környezet megóvásában és védelmében. A föld nagyszerű ajándéként és olyan örökségként bízott ránk, amelyért mindannyian felelősek vagyunk. De már nem tartjuk tiszteletben a természetet mint közös ajándékot, hanem magántulajdonnak tekintjük. Már nem úgy viszonyulunk a természethez, hogy megőrizzük azt, hanem önkényesen rendelkezünk vele, hogy struktúráinkat fenn-tartsuk.” a világ kényes és kiegyensúlyozott ökoszisztémáinak megzavarása, a bolygó korlátozott erőforrásainak manipulálására és ellenőrzésére irányuló mohó vágyunk, a piacokon korlátlan nyereségre törekvő kapzsiságunk: mindez elidegenített minket a teremtés eredeti céljától.

Jézus elesett a kereszt súlya alatt, de felkelt, újrakezdett. Rá kell néznünk, minden gyengeségünk ellenére, hogy újra tudjunk

indulni Vele. Erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy mérsékeljük a környezetet pusztító károsító magatartást.

Tanuljunk

Meg nem állást - a víztől,

Az önzetlen, haszontalan szépet - a virágtól,

Sötétben is hinni a napban - a gyökértől,

Az otthonérzést kiénekelni - a madártól,

Az őszintén egymás szemébe nézést - a partoktól,

Elviselni a meleget, vihart és másoknak frissességet,

fészekhelyet és árnyékot adni - a fától,

Ha eltaposnak, újra fölegyenesedve az égre nézni - a fűszáltól,

A szívárvány összes színét kicsiben is tükrözni - a vízcsepptől,

A csöndes, napfényes tevékenységet minden időben -

a hajnaltól, ami minden reggel megérkezik, akkor is, ha senki nem csodálja meg az előadást.



IV. Jézus anyjával találkozik a kereszttúton



mberrel szemmel a kereszttút talán legdrámaibb része ez: a megalázott, megkínzott és keresztje terhe alatt görnyedő Jézus találkozik édesanyjával. Bár nagy a lökdösődés, egy pillanatra megdermed minden. Jézus és Mária egymás arcába néznek.

Végtelen a fájdalom - az anyáé, aki tehetetlenül nézi végig, mit tesznek fiával, és a fiúé, aki látja, édesanyja épp úgy szenved, mint ő.

Mindkettejükben óriási az aggodalom: mi jöhet még ezután? Mi történik a fiúval? És mi lesz az édesanyjával? Mennyi kint, szenvedést kell még elviselnie?

Ha a teremtett világ szenvedésére, pusztulására gondolunk, talán épp ilyen aggodalom tölt el bennünket: mi lesz a gyermekeinkkel? Milyen körülmények között fognak élni? Élhető lesz a világ, egészséges lesz a környezetük?

És mi lesz idősödő szüleinkkel, hogyan tudjuk megvédeni őket

az egyre szeszélyesebbé váló időjárástól, a nyári hőhullámoktól? Hova lesz a biztonság, a jól-lét?

De ahogy a kereszttúton a katonák már tovább is lökik Krisztust – parancsok csattannak, tovább áramlik a tömeg, újra betölti az utcákat a gúnyolódók és az irgalomért könyörgők kiáltásai – úgy nekünk is tovább kell mennünk.

Tovább tudunk tekinteni aggodalmainkon, félelmeinken és el tudjuk hinni, hogy van tovább?

Miből merítünk erőt aggodalmaink keresztjének tovább viteléséhez? Miért nem adjuk fel és rogyunk össze súlya alatt?

Hiszünk benne, hogy a világ is meggyógyítható, s hogy ezért a végsőkig kell küzdeni. Az eredeti meghívás továbbra is él: ha hiszünk benne, Isten országa továbbra is mi közöttünk van, a teremtésben Isten munkatársai lehetünk.



*V. Cirenei Simon segít Jézusnak vinni a keresztet,
Veronika megtörli kendőjével Jézus arcát*

„**K**özöttetek azonban ne így legyen. Ha valaki közületek nagy akar lenni, legyen a szolgátok, és ha valaki közületek első akar lenni, legyen mindenkinek a szolgája.” (Mk 10, 43-44)

Mindannyian Isten teremtményei vagyunk – minden ember és a Föld minden élőlénye. Mivel ugyanaz az Atya teremtett minket, láthatatlan kötelékek kapcsolnak össze a világmindenség összes létezőjével, így egyfajta világesaládot alkotunk. Ez nem azt jelenti, hogy egyenlőnek tekintünk minden élőlényt – az embernek valóban fontos szerepe és egyben nagy felelőssége is van. A Föld istenítését sem jelenti, de tiszteletet a Föld és lakói iránt igen (Laudato si alapján). Ahogy Veronika kendőt nyújtott Jézusnak, ami enyhét nyújtott a szenvedésben, úgy a mi apró tetteink is

tudnak vigaszt nyújtani a Földnek. Igenis számít minden egyes ember tette és életmódja.

Szóvá kell tenni az emberek közötti hatalmas egyenlőtlenségeket is – azt, hogy egyesek megalázó nyomorban tengődnek, míg mások azt sem tudják, mihez kezdjenek azzal, amijük van. Mivel mindannyian Isten teremtményei vagyunk, mindannyian egyforma joggal születünk és egyformán felelősek vagyunk a természeti környezetünkért. Aki kisajátít valamit, csak azért teheti, hogy mindenki javára kezelje. A környezetünkön ejtett sebeket csak együtt tudjuk begyógyítani, mindenki szükséges ahhoz, hogy az egyensúly helyreálljon és élhető maradjon Isten gyönyörű teremtése, a Föld.



VI. Jézus vigasztalja a síró asszonyokat



„...nagy tömeg követte őt a keresztúton, közöttük az asszonyok is, akik siránkoztak és jajgattak miatta. Jézus e szavakkal fordult hozzájuk: Jeruzsálem leányai, ne rajtam sírjatok, hanem inkább magatok és gyermekeitek miatt!” (Lk 23,27)

Sokunk szíve majd meghasad, amikor látjuk az esőerdők lángba borulását vagy kivágását, az emiatt otthontalanná váló, szenvedő állatokat, az olvadó sarkvidék miatt a természet rendjének felborulását, a tengerek emelkedése miatt menekülni kényszerülő szigetlakókat. Egyre több ilyen hírral találkozunk, és egyre nyilvánvalóbb, hogy lassan már senki sem vonhatja ki magát a változások alól. A természet szenvedésében lépten-nyomon Krisztus szenvedését fedezzük fel, és ahogyan Krisztus szenvedését is emberek okozták annak idején, a természet szenvedését is a mai ember okozza.



Szenved a teremtett világ, és az abban élő összes élőlény - beleértve az embert is, elsősorban azokat az embereket, akik a legszegényebb, és az éghajlatváltozás szempontjából a leginkább érintett területeken élnek. Fontos, hogy felismerjük a felelősségünket mind az éghajlatváltozás előidézésében, mind pedig a problémák megoldásában, a cselekedetek szintjén.

Emellett keresztény emberként arra is elhívást kaptunk, hogy a teljes lelkünket átható, átjáró bűnbánatot tartsunk. Így nyerhetjük el Isten vigasztaló kegyelmét, mely erőt adhat a változáshoz is.



VII. Jézust keresztre szegezik és meghal a kereszten



Krisztus szenvedését okozó ember ma az egész Földet, a szárazföldeket és óceánokat, az élőlényeket, és az egész éghajlatot „keresztre feszíti”, mérhetetlen szenvedést okozva ezzel a teremtett világnak. Ez a keresztre feszítés éppen napjainkban zajlik, a szemünk előtt; minden pillanatban szegeket verünk a teremtett világba.

Minden egyes évszázados fa, amit kívágnak az esőerdőkben, egy-egy szeg, amely a keresztfába mélyed.

Minden egyes kihalófélben levő állat-vagy növényfaj, melyek utolsó példányai éppen napjainkban - talán éppen ezekben a percekben - tűnnek el, egy-egy szeg a keresztfában.

Minden egyes műanyagszemét, mely az óceánokba kerül, egy-egy szeg a keresztfában.

A világban zajló háborús konfliktusok is sokszor a kevesebb ivóvíz, a leromló és egyre kevesebb termést hozó termőföldek,

a kimerülő erőforrások miatt alakulnak ki. Krisztus szenvedését ma is nagyon sok ember átéli a saját életében is, aki háború sújtotta országban él. Amikor az egyik ember fegyvert ránt a másik ellen, az is egy-egy súlyos, keresztfába mélyedő szeg.

És amikor két lélek között dúl háború, amikor harag, gyűlölet, megvetés férkőzik az emberek közé, azok a kalapácsütések is ugyanúgy fájnak Krisztusnak.

Egyre mélyebbre kerülnek ezek a szegek, mert sokan, nagy erővel mérnek a kalapácsütéseket. Vajon mi is azok közé tartozunk, akik kalapáccsal a kezükben állnak, és ütést mérnek a szegekre? Mekkoraikat ütünk a kalapácsunkkal? Tudunk-e kisebbet ütni, tudjuk-e valahogyan enyhíteni Krisztus sebeit?

Hiszünk-e abban, hogy véget vethetünk a szenvedésnek? Vajon mi lesz a vége? Van-e eszközünk, tudunk-e engesztelni?



VIII. Krisztus feltámadása



erenc pápa írja: „a külső sivatagok azért szaporodtak el a világon, mert a belső sivatagok szétterjedtek”, a környezeti válság mély belső megtérésre hívó felszólítás. Ökológiai megtérésre van tehát szükségük, amely azt jelenti: engedik, hogy Jézussal való találkozásuk minden következménye megjelenjen az őket körülvevő világhoz fűződő kapcsolataikban. Annak a hivatásnak a megélése, hogy védelmezői legyünk Isten művének, lényegi része az erényes életnek, nem valami szabadon választható feladat. Éljük meg a hivatást, hogy védelmezői legyünk Isten művének. Ez lényegi része az erényes életnek, nem szabadon választható feladat.

Az emberek, akik képesek végletekig lealacsonyodni, képesek felemelkedni is, újra a jót választani és megújulni is, minden rájuk erőltetett mentális és társadalmi korlátozás ellenére. Képesek őszintén magukba nézni, rádöbbenni megcsömörlöttségükre, és

az igazi szabadság felé vezető, új utakra lépni. Nincsenek rendszerek, amelyek teljesen kiirtanak a jóra, az igazságra és a szépségre való nyitottságot, sem azt a válaszadó képességet, amelyet Isten folyamatosan bátorít az emberi szív legmélyén.

Jelenések 21. „És láttam új eget és új földet, mert az első ég és az első föld elmúlt, és a tenger sincs többé. És a szent várost, az új Jeruzsálemet is láttam, amint alászáll a mennyből az Istentől, felkészítve, mint egy menyasszony, aki férje számára van felékesítve. Hallottam, hogy egy hatalmas hang szól a trónus felől: „Íme, az Isten sátora az emberekkel van, és ő velük fog lakni, ők pedig népei lesznek, és maga az Isten lesz velük; és letöröl minden könnyet a szemükről, és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak.” a trónuson ülő ezt mondta: „Íme, újjáteremtek mindent...” Tudjuk, hogy messze vagyunk ettől, naponta tapasztaljuk



a globalizáció előnyei mellett hátrányait: a pénz- és hatalomvágy, a gyűlölködés és az erőszak különféle megnyilvánulásai szaggatják a társadalmakat, az igazságtalanságok szerte a világon mérhetetlen szenvedést okoznak az ártatlanoknak, kicsiknek. A szeretet civilizációja nem száll le készen a mennyből, azt nekünk kell megvalósítanunk egy felsőbb erő, a kegyelem segítségével.

A fejlődés természetfeletti szinten, Krisztus Testében, az Egyházban folytatódik. Teilhard de Chardin Krisztus Testének növekedését nevezi krisztogenezisnek. „Egyetemes Krisztus”-a nem más, mint a Máriától született, a kereszten meghalt és feltámadt Jézus Krisztus, aki most már megdicsőült emberségében a világmindenség Ura (Pantokrátor), akinek mindent össze kell foglalnia, (Ef 1), és visszavinnie az Atyához, hogy „Isten legyen minden mindenben” (1Kor 15,28).

Teilhard de Chardin nem volt utópista, nem naivan optimista, hanem keresztény hitből fakadó reménységgel vallotta, hogy „új ég és új föld” lesz. (Jel 21,1kk.) Gyakran hangsúlyozta: az egyesülés

csak akkor jöhet létre, ha a „transzcendens Ómega”, a feltámadt Krisztus Lelke „amorizálhatja”, szeretettel hatja át ezt a kavargó, megosztott, viszályoktól és háborúskodásoktól széttépett, szabadságra és békére sóvárgó emberiséget.

Csak ha a teremtő Lélek szívünkbe árasztja az isteni szeretetet (vö. Róm 5,5; 8,14-15; 13,8-10), akkor valósulhat meg az átalakulás a neki szabadon megnyíló szívekben. Az „egyetemes konvergencia” „felsőbb Tűzhelye” viszi végbe a divinizációt, az átistenítést. De ehhez nekünk is közre kell működnünk, humanizálni a világot, megnyílni a Léleknek. A humanizált világot, az emberi erőfeszítéssel előkészített nagy ostyát, Krisztus Lelke változtatja át istenivé.



Reményik Sándor – Kegyelem

Először sírsz.
Azután átkozódsz.
Aztán imádkozol.
Aztán megfeszíted
Körömszakadtig maradék-erőd.
Akarsz, egetostromló akarattal -
S a lehetetlenség konok falán
Zúzod véresre koponyád.
Azután elalélsz.
S ha újra eszmélsz, mindent újra kezdesz.
Utoljára is tompa kábulattal,
Szótalanul, gondolattalanul
Mondod magadnak: mindegy, mindhiába:
A bűn, a betegség, a nyomorúság,
A mindennapi szörnyű szürkesség

Tömlöcéből nincsen, nincsen menekvés!
S akkor - magától - megnyílik az ég,
Mely nem tárult ki átokra, imára,
Bűnbánat - hasztalanul ostromolták.
Akkor megnyílik magától az ég,
S egy pici csillag sétál szembe véled,
S olyan közel jön, szépen mosolyogva,
Hogy azt hiszed: a tenyeredbe hull.
Akkor - magától - szűnik a vihar,
Akkor - magától - minden elcsitul,
Akkor - magától - éled a remény.
Álomfáidnak minden aranyágán
Csak úgy magától - friss gyümölcs terem.
Ez a magától: ez a Kegyelem.



Assisi Szent Ferenc – Naphimnusz

Mindenható, fölséges és jóságos Úr,
Tiéd a dicséret, dicsőség és imádás,
És minden áldás.
Minden egyedül téged illet, Fölség,
És nem méltó az ember, hogy nevedet
kimondja.
Áldott légy, Uram, s minden alkotásod,
Legfőképpen urunk-bátyánk, a Nap,
Aki a nappalt adja
és aki reánk deríti a te világosságod.
És szép ő és sugárzó, nagy ragyogással ékes:
A te képed, Fölséges.

Áldjon, Uram téged Hold nénénk
és minden csillaga az égnek;
Őket az égen alkotta kezed fényesnek, drága-
szépnek!
Áldjon, Uram, tégedet Szél öcsénk,
Levegő, felhő, jó és rút idő,
kik által élteted minden te alkotásodat.
Áldjon, Uram, tégedet Víz hugunk,
oly nagyon hasznos ő,
oly drága, tiszta és alázatos.
Áldjon, Uram, Tűz bátyánk;
Vele gyújtasz világot éjszakán.



És szép ő és erős, hatalmas és vidám.
Áldjon, Uram, téged Földanya nénénk,
Ki minket hord és enni ad.
És mindennemű gyümölcsöt terem,
füveket és színes virágokat.
Áldjon, Uram téged minden ember,
ki szerelmedért másnak megbocsát.
És aki tűr gyötrelmet, nyavalyát.
Boldogok, kik tűrnek békességgel,
Mert tőled nyernek majd, Fölséges, koronát.
Áldjon, Uram, nővérünk, a testi halál,
Aki elől élő ember el nem futhat.

Akik halálos bűnben hálnak meg, jaj azoknak,
És boldogok, akik magukat megadták
te szent akaratodnak,
Második halál nem fog fájni azoknak.
Dicsérjétek Uramat és áldjátok,
És mondjatok hálát neki,
és nagy alázatosan szolgáljátok.

Sík Sándor fordítása



Kiadja: Vác Felsővárosi Plébánia
Szerkesztette: Vác Felsővárosi Plébánia - Teremtésvédelmi Kör
Fotó: Makáry István
Grafikai terv, nyomdai előkészítés: Makáry István
Nyomdai kivitelezés: Print Profi Digitális Nyomda, Vác
Felelős vezető: Komáromi Zsolt
2019



